

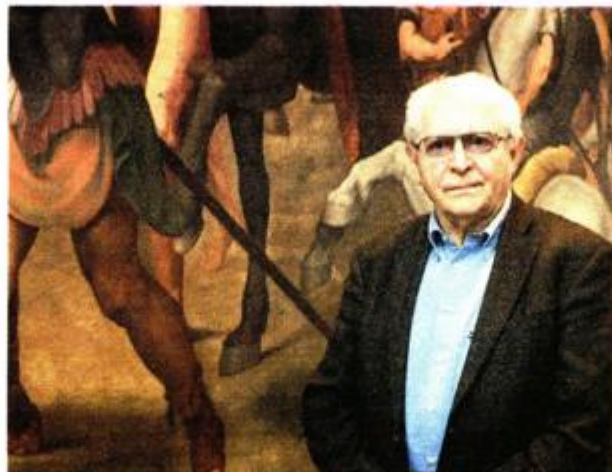
NAGRADE EUROPSKE UNIJE ZA KULTURNU BAŠTINU / NAGRADE EUROPA NOSTRA 2017 DODIJELJENE KAPELI SV. MARTINA U STAROM BRODU I POVJESNIČARU UMJETNOSTI DR. SC. FERDINANDU MEDERU

IZNIMNA HRVATSKA POSTIGNUĆA NA PODRUČJU KULTURNE BAŠTINE

Europska komisija i organizacija Europa Nostra 5. travnja 2017., objavile su dobitnike nagrade Europske unije za kulturnu baštinu / nagrade Europa Nostra za 2017. godinu, najvišeg europskog priznanja na polju kulturne baštine. Zbog iznimnih postignuća u očuvanju, istraživanju, predanom radu, obrazovanju, usavršavanju i podizanju svijesti nagrađeno je 29 projekata i pojedinaca iz 18 država. Među ovogodišnjim laureatima su i dva izuzetna postignuća iz Hrvatske: u kategoriji zaštite baštine kapela sv. Martina u Starom Brodu, a u kategoriji predanog rada povjesničar umjetnosti Ferdinand Meder. Neovisno stručno povjerenstvo ocijenilo je 202 prijave iz 39 europskih država i odabralo pobjednike. Dobitnici nagrade Europske unije za kulturnu baštinu / nagrade Europa Nostra za 2017. bit će predstavljani 15. svibnja u crkvi sv. Mihovila u Turkuu na svečanosti koju će voditi povjerenik Europske komisije Tibor Navracsis i maestro Plácido Domingo.

Kapela sv. Martina u Starom Brodu, okolica Siska
 Kapela sv. Martina u pokupskom selu Stari Brod iznimna je primjer tradicijske hrvatske arhitekture i jedna je od četrdesetak očuvanih sakralnih drvenih građevina na tom području, koje se datiraju između 17. i 19. stoljeća. Mala, na tradicionalan način građena kapela dražesnih obilježja vjerojatno je sagrađena u ranom 17. St., a dogradnje potječu iz 18. st. Njezin je najljepši dio bogato uređen barokni interijer. Svi zidovi i stropovi prekriveni su s 88 drvenih ploča različitih veličina koje su obrubljene dekorativnim drvenim okvirom. Ploče su oslikane motivima isprepletenih simetričnih traka, cvjetova i listova u živim bojama koje oblikovanjem podsjećaju na lokalni vez. Slične stilske značajke vidljive su i na oltaru posvećenom sv. Martinu.

Prije početka konzervatorsko-restauratorskih radova, koje su izvodili i koordinirali djelatnici Hrvatskog restauratorskog zavoda, oslikana drvena oplata i struktura građevine bile su u podmaklom stadiju propadanja. Oštećenja krova uzrokovala su prodiranje vode u unutrašnjost pa su zbog dugotrajne izloženosti vlazi nastala strukturalna oštećenja, a oslikana drvena oplata

ta savijala se i slabjela. Kako bi se potrebni radovi učinkovito proveli, napravljena je detaljna snimka postojećeg stanja. Nakon toga su oslikane ploče drvene oplata i oltar uklonjeni i pažljivo očišćeni, konzervirani i restaurirani. Oštećeni temelji su popravljani, a postavljen je i novi drveni krov od hrastove šindre. Tijekom izvođenja radova, gdje je bilo moguće, primjenjivale su se tradicionalne tehnike gradnje i obrade materijala. Kapela sv. Martina ima posebno značenje za stanovnike Staroga Broda, što je potvrđeno i prilikom predstavljanja konačnih rezultata radova. Posebno je izdvojena vrijednost kapele i osvještavanje lokalne zajednice kako bi se potaknula njezina sustavna zaštita u budućnosti.

Iz obrazloženja ocjenjivačkoga suda: *Ovaj uzoran projekt istaknuo je veliku vrijednost tradicionalne hrvatske arhitekture, dijela nacionalne baštine koji je proteklih stoljeća suočen sa zaboravom. Osjetljiva i krhka arhitektura pažljivo je i s puno poštovanja obnovljena, čime je oslikana ornamentika kapele došla do punog izražaja. Potrebno je istaknuti iznimno konzerviranje i restauriranje oslika, kao i način na koji se lokalne obrtnike, vlasnike i zajednicu uključilo u obnovu.*

Ferdinand Meder, Zagreb

Ferdinand Meder posvetio je cijeli svoj radni vijek, od 1970. do danas, zaštiti hrvatske kulturne baštine. U tom je vremenu nebrojeno puta prvi reagirao na brojne prijetnje hrvatskoj baštini. Kao konzervator i povjesničar umjetnosti, radio je na njezinu dokumentiranju, konzerviranju i restauriranju te na podizanju svijesti o hrvatskoj kulturi. Tijekom svojega profesionalnog djelovanja bio je ravnatelj nekih od vodećih institucija za zaštitu baštine u Hrvatskoj. Na tim je položajima svojim utjecajem uvelike pridonio unapređenju konzervatorske i restauratorske struke. Na međunarodnoj je razini nastojao osnažiti veze s mnogim ključnim me-

đunarodnim kulturnim i baštinskim institucijama, uključujući ICOM, ICOMOS, UNESCO te Vijeće Europe.

Njegova domišljatost u pronalaženju rješenja, pogotovo kad mu je na raspolaganju bilo malo sredstava, osvjedočena je u opsežnim obnovama koje je svojim djelovanjem omogućio. Stručnost i upornost Ferdinanda Medera bile su jedan od ključnih čimbenika za obnovu Dubrovnika nakon potresa 1979. godine. Ranih devedesetih, u vrijeme Domovinskog rata, hrvatska je kulturna baština pretrpjela golemu štetu i velika razaranja. Kao ravnatelj Državne uprave za zaštitu kulturne i prirodne baštine radio je na spašavanju i zaštiti spomenika kojima je prijetilo uništenje, istovremeno upozoravajući međunarodnu zajednicu o počinjenoj šteti. To je samo dio aktivnosti koje je poduzimao u svojoj dugoj karijeri posvećenoj zaštiti kulturne baštine.

Predanost Ferdinanda Medera struci ogleda se i u sustavnom unapređivanju djelatnosti javnih institucija koje su pak omogućile učinkovito djelovanje struke. Primjerice, sudjelovao je u osnivanju čak triju sveučilišnih studija restauriranja u Hrvatskoj, te u uvođenju i razvijanju polaganja državnog stručnog ispita iz konzervatorsko-restauratorske djelatnosti.

Iz obrazloženja ocjenjivačkoga suda: *Ferdinand Meder institucionalizirao je konzervatorsku djelatnost i podigao obrazovne standarde u svojoj zemlji. Izniman je primjer javnog djelovanja na području konzervatorsko-restauratorske djelatnosti. Ferdinand Meder činio je mnogo više od onoga što se od njega očekivalo. Prilagodavao se različitim okolnostima, djelujući uvijek u interesu zaštite kulturne baštine. Čak je i u vrijeme ratnih sukoba pokazao nepokolebljivu posvećenost zaštiti baštine te je podizao svijest međunarodne zajednice o vrijednosti hrvatskoga kulturnog blaga.*

(Culturenet.hr / Ministarstvo kulture RH)